

การสื่อสารกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้สมรส

นางสาวขวัญวดี เชียรชัยนริตติ์ชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1371-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COMMUNICATION AND MARITAL SATISFACTION OF MARRIED PERSONS

Ms. Kwanwadee Cheanchainirattisai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Counseling Psychology

Faculty of Psychology
Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1371-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การสื่อสารกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้สมรส

โดย

นางสาวขวัญวดี เขียวชัยนริตคัย

สาขาวิชา

จิตวิทยาการปรึกษา

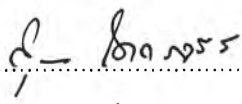
อาจารย์ที่ปรึกษา

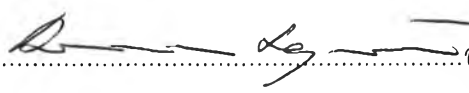
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์

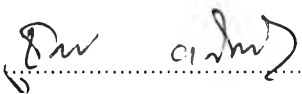
คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะจิตวิทยา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาคี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุภาพรณ โคตรจรัส)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ยงกิตติกุล)

ขวัญวดี เขียวชัยนิติศาสตร์ : การสื่อสารกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้สมรส
(COMMUNICATION AND MARITAL SATISFACTION OF MARRIED PERSONS)

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์, 109 หน้า ISBN 974-53-1371-8

งานวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยมีวัตถุประสงค์และผลการวิจัย ดังนี้

การวิจัยส่วนที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารและความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้สมรส และเปรียบเทียบการสื่อสารและความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้สมรสที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกันในด้าน เพศ อายุ ระยะเวลาการสมรส จำนวนบุตร ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สมรสจำนวน 325 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบวัดการสื่อสารและความพึงพอใจในชีวิตสมรส วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณ ด้วยวิธีของDunnett's T3 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้สมรสใช้การสื่อสารแบบสอดคล้องและแบบยึดติดเหตุผลในระดับปานกลางใช้การสื่อสารแบบคล้อยตามและแบบเฉยใจในระดับค่อนข้างน้อย และใช้การสื่อสารแบบตำหนิผู้อื่นในระดับน้อย และมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสในระดับสูง

2. ผู้สมรสหญิงใช้การสื่อสารแบบสอดคล้องมากกว่าผู้สมรสชาย ผู้สมรสที่มีระยะเวลาการสมรส 2-10 ปีใช้การสื่อสารแบบสอดคล้องมากกว่าผู้สมรสที่มีระยะเวลาการสมรส 11-25 ปี ผู้สมรสที่ไม่มีบุตรใช้การสื่อสารแบบสอดคล้องมากกว่าผู้สมรสที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ผู้สมรสที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีใช้การสื่อสารแบบสอดคล้องมากกว่าผู้สมรสที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพลงไป และผู้สมรสที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า 10,000 บาทต่อเดือนใช้การสื่อสารแบบสอดคล้องมากกว่าผู้สมรสที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน

3. ผู้สมรสที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปใช้การสื่อสารแบบยึดติดเหตุผลมากกว่าผู้สมรสที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพลงไป และผู้สมรสที่มีรายได้เฉลี่ย 30,001 - 60,000 บาทต่อเดือนใช้การสื่อสารแบบยึดติดเหตุผลมากกว่าผู้สมรสที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน

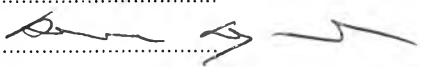
4. ผู้สมรสที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าผู้สมรสที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพลงไป โดยภาพรวมผู้สมรสที่มีรายได้เฉลี่ยสูงกว่ามีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าผู้สมรสที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า

การวิจัยส่วนที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารระหว่างผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงและผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ โดยผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากงานวิจัยส่วนที่ 1 ได้ผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูง 48 คนและผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ 56 คน รวม 104 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าที(t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงใช้การสื่อสารแบบสอดคล้องมากกว่าผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) 2) ผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงใช้การสื่อสารแบบไม่สอดคล้อง อันได้แก่ การสื่อสารแบบตำหนิผู้อื่นและแบบเฉยใจน้อยกว่า ($p < .001$) และใช้การสื่อสารแบบยึดติดเหตุผลมากกว่าผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในขณะที่ใช้การสื่อสารแบบคล้อยตามไม่แตกต่างกัน

สาขาวิชา .....จิตวิทยาการปรึกษา.....

ปีการศึกษา.....2547.....

ลายมือชื่อนิติ.....ขวัญวดี เขียวชัยนิติศาสตร์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..........

4478104038: MAJOR COUNSELING PSYCHOLOGY

KEY WORD: COMMUNICATION/MARITAL SATISFACTION/ MARRIED PERSONS

KWANWADEE CHEANCHAINIRATTISAI: COMMUNICATION AND MARITAL SATISFACTION OF MARRIED PERSONS.

THESIS ADVISOR: ASST. PROF. KANNIKAR NOLRAJSUWAT, Ph.D.,

109 pp. หน้า ISBN 974-53-1371-8

This research was divided into 2 parts; the purposes and the results are as follow:

Part I investigated communication and marital satisfaction of married persons and compared the communication of married persons. The participants were 325 persons who are different in gender, age, stage of marital, number of children, education and monthly income per couple. The instruments used were a Communication Test; and a Marital Satisfaction Test. Data was analyzed using basic statistics, a one way ANOVA design, followed by post-hoc multiple comparisons with Dunnett's T3 test. The major findings were 1) Married persons moderately used congruent and super reasonable communication; mildly used placating and irrelevant communication and hardly used blaming communication; and married persons had high level of marital satisfaction. 2) Female married persons used congruent communication than male married persons; 2-10 year married persons used congruent communication more than 11-25 year married persons; and non child married persons used more congruent communication than married persons who have 3 children or more; married persons with bachelor degree (or higher) used congruent communication more than married persons with high school or occupational certification; and married persons with income more than 10,000 bath per month used congruent communication more than married persons with income less than 10,000 bath per month. 3) Married persons with bachelor degree (or higher) used super reasonable communication more than married persons with high school or occupational certification. 4) Married persons with bachelor degree (or higher) scored higher in marital satisfaction than married persons with high school or occupational certification. In general, married persons with higher average income scored higher in marital satisfaction than married persons with low average income.

Part II compared communication between married persons with high level and low level of marital satisfaction. The participants which was selected from Study I, were 48 married persons with high level and 56 married persons with low level of marital satisfaction. The t-test was utilized for data analysis. The results were as follow: 1) Married persons with high level of marital satisfaction significantly used congruent communication more than married persons with low level of marital satisfaction ($p < .001$). 2) Married persons with high level of marital satisfaction significantly used blaming and irrelevant communication less than married persons with low level of marital satisfaction ($p < .001$) and significantly used super reasonable communication more than married persons with low level of marital satisfaction ($p < .05$) while there is no difference in placating communication.

Field of Study.....Counseling. Psychology..... Student's signature..... *Kwan wadee C.*
Academic year .....2004.....Advisor's signature..... *R. Nany...*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์

กราบขอบพระคุณ รศ. ดร. ชุมพร ยงกิตติกุล สำหรับคำชี้แนะเพื่อสร้างพัฒนาแบบวัด และความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความถูกต้องทางสถิติ กราบขอบพระคุณ รศ. สุภาพรณ โคตรจรัส สำหรับความกรุณาให้ความช่วยเหลือ และคำแนะนำต่างๆในการตรวจแก้วิทยานิพนธ์ เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น และกราบขอบพระคุณ รศ. ดร. โสริศ โพิธแก้ว สำหรับความเมตตา ความเข้าใจและถ้อยคำที่ให้กำลังใจมากมายที่ช่วยให้ผู้วิจัยเข้มแข็ง เข้าใจชีวิตและงอกงามผ่านประสบการณ์ต่างๆได้อย่างเสมอมา

ขอบคุณอาจารย์ณัฐสุดา เต้พันธุ์ และพี่ชัยญาสิทธิ ศันสนะวีรกุล สำหรับการรับฟังความกังวลใจและร่วมแบ่งปันประสบการณ์กับผู้วิจัย รวมทั้งให้คำแนะนำในการแก้ไขงานวิจัยต่างๆ อันเอื้อให้งานของผู้วิจัยมีความราบรื่นมากขึ้น

ขอบคุณ รัชฎา พี่พีรพัฒน์ และพี่วีรนุช สำหรับการเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือผู้วิจัยในทุกๆด้านทั้งให้คำแนะนำ ปรับข้อคำถามในแบบวัด เก็บข้อมูล เป็นกำลังใจและปลอบโยนผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณโสภิตาที่ช่วยค้นคว้าข้อมูลจากห้องสมุด มศว. และขอบคุณ วรณพร จุฑามาต นันทินี วลี อนันต์ กนกศักดิ์ พีทศนา และพี่สุริยัน เพื่อนที่ร่วมแบ่งปันทั้งทุกข์และสุข

ขอบคุณ คณศ สำหรับความเอื้อเฟื้อคำปรึกษาการคำนวณทาง SPSS ให้กำลังใจ กระตุ้นเตือนให้ผู้วิจัยมีความกระตือรือร้นและให้ผู้วิจัยยิ้มใช้คอมพิวเตอร์ ขอขอบคุณ ทิพย์นภา ก้อนทอง สำหรับคำแนะนำทางด้านสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ทุนอุดหนุนการวิจัย ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของกรมสุขภาพจิตที่เอื้อเฟื้อข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบคุณแสงเพ็ญ คุณอดิศร(สาขาจิตพัฒนาการ) และคุณประวีติ แซ่ม้อยที่ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณ คุณโกศล คุณสุรศักดิ์ที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาแบบวัด ขอขอบคุณ คุณประเสริฐที่ช่วยเหลือทั้งในการเก็บและให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ ขอขอบคุณท่านอื่นๆที่ไม่ได้เอ่ยนามที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล และขอบคุณ ทุกๆท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณครอบครัวที่สร้างให้ผู้วิจัยเป็นผู้ที่ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค คอยอยู่เคียงข้าง สร้างกำลังใจ และปลอบโยนผู้วิจัยในทุเวลา พร้อมทั้งให้ความเกื้อหนุน การสนับสนุน ส่งเสริมผู้วิจัยในทุกๆทาง อีกทั้งให้ความมั่นใจและเชื่อมั่นในความสามารถของผู้วิจัยมาโดยตลอด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
ขอบเขตในการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดและทฤษฎี.....	8
แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการสื่อสารของ Satir.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและคู่สมรส.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีของ Satir.....	18
แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส.....	19
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส.....	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ.....	46
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
บทที่ 5 การอภิปรายผลการวิจัย.....	66

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	74
รายการอ้างอิง.....	80
ภาคผนวก.....	88
ภาคผนวก ก สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	89
ภาคผนวก ข แบบวัดฉบับสมบูรณ์ที่ใช้ในการวิจัย.....	92
ภาคผนวก ค ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ตัวแปรภูมิหลัง	98
ภาคผนวก ง วิธีการคำนวณ เพื่อจำแนกกลุ่มผู้สมรสที่มีคะแนนความพึงพอใจใน ชีวิตสมรสสูงและต่ำ.....	101
ภาคผนวก จ ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามวัดลักษณะการสื่อสารและ ความพึงพอใจในชีวิตสมรส.....	103
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	109

สารบัญญัตินำ

ตาราง		หน้า
1	จำนวนผู้สมรสแบ่งตามระยะเวลาการสมรส.....	36
2	จำนวนผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงและต่ำ จำแนกตามระยะเวลาการสมรส.....	37
3	แสดงค่าเฉลี่ย (<i>M</i>) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (<i>SD</i>) ของคะแนนการสื่อสารของผู้สมรสจำแนกตามตัวแปรภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง.....	48
4	แสดงค่าเฉลี่ย (<i>M</i>) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (<i>SD</i>) ของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้สมรสจำแนกตามตัวแปรของกลุ่มตัวอย่าง.....	51
5	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ของการสื่อสารและความพึงพอใจในชีวิตสมรส จำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง.....	53
6	การทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ของการสื่อสารแบบสอดคล้องของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาการสมรส.....	56
7	การทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ของการสื่อสารแบบสอดคล้องของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนบุตร.....	56
8	การทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ของการสื่อสารแบบสอดคล้องของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	57
9	การทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ของการสื่อสารแบบสอดคล้องของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว.....	57
10	การทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ของการสื่อสารแบบตำหนิผู้อื่นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว.....	58
11	การทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ของการสื่อสารแบบยึดติดเหตุผลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	59
12	การทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ของการสื่อสารแบบยึดติดเหตุผลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว.....	59
13	การทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ของความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	60
14	การทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ของความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว.....	60

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
15	จำนวน และร้อยละ ของผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงและผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ.....	62
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสื่อสาร จำแนกตามกลุ่มผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงและผู้สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ.....	63